
Jacme Ferrer de Blanes

Autor:

Data de publicació: 15-09-2013

Va néixer a Vidreres, el 1445. Als tretze anys, viatjà a Nàpols, on amb el temps esdevingué tresorer del rei Ferran II, fins l'any 1484, quan decidí instal·lar-se a Blanes. El 1488, es traslladà a Barcelona, on va conèixer Cristòfor Colom, i van iniciar una profunda amistat, amb la qual el cosmògraf li va transmetre les seves idees, i va propiciar una trobada amb la reina Isabel la Catòlica, que va originar la conquesta d'Amèrica. El 1494, Ferrer traça en el mapamundi les coordenades del Pol Nord i del Pol Sud i les línies que divideixen l'Oceà Atlàntic amb Amèrica inclosa; dades que va fer servir el Papa Alexandre VI en la subscripció del Tractat de Torre de Silla per legalitzar els territoris descoberts per Colom, i per tal que els reis de Castella, Aragó i Portugal es repartissin les zones conquerides del nou món. Finalment, el 27 de gener de 1495, el cosmògraf vidrerenc, va enviar als Reis de les Espanyes la solució geomètrica del mapamundi en forma de figures esfèriques amb dos hemisferis i amb les seves línies i graus. Jaume Ferrer, doncs, passà a ser el precursor de la cosmografia

Jaume Ferrer de Blanes (Vidreres, Selva, 1445 — Blanes, 1523) fou cosmògraf, escriptor i mercader.

Biografia

Amb només 13 anys va marxar a Nàpols, que en aquells moments funcionava com a capital de fet de la Corona d'Aragó. Va treballar al servei del rei de Nàpols, Ferran I, a la tresoreria reial i en temes de comerç marítim, navegació i cartografia fins l'any 1480, que tornà a Catalunya i s'instal·là a Blanes, des d'on va seguir connectat a la Corona. Va intervenir en l'elaboració d'un nou mapa de les terres i els oceans després del descobriment d'Amèrica, així com en el traçat de les delimitacions establertes en el Tractat de Tordesillas.

Format a Nàpols, Jaume Ferrer ocupà diversos càrrecs a la cort de Ferran I de Nàpols i la seva muller Joana d'Aragó, germana de Ferran el Catòlic. A banda dels càrrecs anteriorment mencionats, també exercí de «lapidari»,^[1] «joyeller» i «negociant de pedres precioses» de la reina, fet que el permet viatjar per compte de la reina per el Mediterrani, a partir de l'any 1472.

Jaume Ferrer redactà, vora l'any 1476 un Lapidari.^[1] Aquest tractat a diferència d'altres lapidaris de l'època no conté moralitzacions.

Vers la seva obra cartogràfica cal destacar el cèlebre mapamundi fet per ell i que fou emprat en les discussions del tractat de Tordesillas, el 1494. En dit tractat es divideix el món en dues àrees d'influència entre el Regne de Portugal i els Regnes de les Espanyes.^[2] Jaume Ferrer participà en les delimitacions d'aquestes àrees.

A la seva vellesa, redactà un Sumari de caire espiritual en el qual es proposa assenyalar el camí de l'Home per tal d'assolir el seu objectiu final. Dit objectiu, es resumeix, per Jaume Ferrer, en tres aspectes: el coneixement i l'amor a Déu, el d'un mateix i la seva consciència i la salvació de l'ànima. Dit sumari es àmpliament basat en les obres de Dant,^[3] en el qual Ferrer hi veu no solament a un excels poeta, sinó també a un «gran propheta», pel que sent fervorós entusiasme i devoció.^[4]

En paraules de Rafel Ferrer Coll, fidel criat d'en Jaume Ferrer, en la dedicatòria que aquest fa a Hipolita de Liori y de Requesens, comtessa de Palamós, del llibre Sentencias cathòlicas y conclusiones principals del preclaríssim Theolech y diví Poeta Dant del seu amo:^[5]^[6]

«

savi e catholich crestià mossen Jaume Ferrer de Blanes, home de molt clar y gentil enteniment y subtilíssim ingeni, tenint que era de grandíssima pràctica així en coses de la mar com de la terra, per haver navegat trenta tres anys. Ell ha visitat la santíssima Casa e Terra Santa de Jerusalem e lo demás de Egipte, Alcayre, Damas, Alxiu, Venecia e moltes altres parts e províncies del món; e así en servey dels Reys Catholichs de Hespanya don Fernando y dona Isabel y del rey don Alfonso de Nàpols e de son fill don Alfonso, rey de Cypre, com en les lletres dels mateixos reys encare se mostra; e altrament perque era molt gran cosmògraf y mirablement pràctich en la mar y esperi mentat de moltes grans coses, segons en la metexa obra (la que més endavant se indicará) se demostra tenia la vida sua ornada de tantes virtuts que de elles per mon simple y bon entendre tinch lo millor callar.

»

Vers les seves habilitats de navegant, aquestes son mencionades en dues cartes del rei de Xipre, la primera és datada del 28 de Setembre de 1478 dirigida al patró de nau Pere Antich de Ragosa, recomanant-li que tinga totes les degudes atencions a en Ferrer de Blanes, no tan sols per ésser un enviat del rei de Nàpols, sinó per ésser un navegant molt entès en tot lo referent a la navegació; i en la del dia següent el mateix monarca se desfà en elogis en pro de sa «heroica pràctica de navegar».

Poc després de la tornada d'en Colom del seu primer viatge a les Índies, Jaume Ferrer, es requerit a presencia dels Reis Catòlics per l'Arquebisbe de Toledo, en una missiva datada a Barcelona el 26 d'agost del 1493:[7]

«

Jayme Ferrer especial amigo nuestro : nos queríamos Tablar con vos algunas cosas que cumplen: por ende rogamos vos que vista esta letra nuestra partais y vengais aquí á Barcelona, y traed con vos el Mapa Mundi y otros instrumentos tocantes á Cosmografía. Barcelona 26 de Agosto del noventa y tres. El Cardenal

»

El motiu d'aquesta carta cal cercar-lo, sens dubte, en la necessitat d'acotar els límits de les noves terres, ja que calia precisar els límits de les Índies Orientals, que havien de pertànyer a Portugal amb les Índies Occidentals recentment descobertes per Colom. A partir d'aquest moment Ferrer es sovint consultat per els reis vers la qüestió, assolint un paper prominent en la redacció del tractat de Tordesillas, el 1494: un mapamundi fet per ell fou emprat en les discussions d'aquest. I participà decisivament a l'hora de marcar la línia divisòria d'aquest.

Lapidario de Burgos

A Castella se'l coneixia com el Lapidario de Burgos fins i tot amb domicili a la "calle de San Esteban"..."[8][9][10]

«

célebre joyero , conocido por el Lapidario de Burgos , que tenía su tienda próxima al castillo en las estrechas y mezquinas callejas que por la parte de San Esteban quedaban de la antigua judería

[11]

Notes

El terme Lapidari es aplicat, durant l'edat mitjana, als estudiosos i als texts que es refereixen a les propietats terapèutiques i màgiques de les pedres.

(...)queden e finquen para los dichos sennores Rey e Reyna de Castilla e de Aragón, etc e para sus subçesores e sus

reynos(...)

Cifuentes i Comamala, Lluís. La ciència en català a l'Edat Mitjana i el Renaixement. segona (en català). Edicions Universitat Barcelona, 2006 (Balquerna, 3). ISBN 9788447531202 [Consulta: 28/05/2009].

TORRENT, Jaume ferrer de Blanes, Els Comptes de Mòdica i la descoberta del nou món, pag. 93

Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya nº47, Desembre de 1898, pag. 287

El mencionat llibre es trobat per en Rafel Coll després de la mort d'en Jaume Ferrer

Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya nº47, Desembre de 1898, pag. 295

Diego Barros Arana. Compendio de historia de America, 1865, p. 113– [Consulta: 8 agost 2011].

Víctor Balaguer. En Burgos: recuerdos de esta ciudad insigne. El progreso editorial, 1895 [Consulta: 8 agost 2011].

Roselly de Lorgues (comte). Historia de Cristobal Colon y de sus viajes: escrita en frances segun documentos autenticos sacados de España e Italia. E. Gautier, 1863, p. 153– [Consulta: 8 agost 2011].

Spain. Ejército. Artillería. El memorial de artillería en el cuarto centenario del descubrimiento del nuevo mundo.

Imprenta del Cuerpo de artillería, 1892 [Consulta: 8 agost 2011].

Vegeu

Sentències catòliques del diví poeta Dant (1545) de Jaume Ferrer de Blanes Edició crítica del text.

Histocat.cat

La Selva Comunica